

POLITIET

POLITIDIREKTORATET

Det kongelige samferdselsdepartement
Postboks 8010 Dep
0030 OSLO

Deres referanse

Vår referanse

Dato

2014/04068-15 008

23.01.2015

Høring - utkast til ny postlov

Vi viser til høringsbrev av 22. oktober 2014.

Politidirektoratet har forelagt høringen for samtlige politidistrikt, samt Kripos og Økokrim. Vi har mottatt høringssvar fra Kripos, som følger vedlagt i kopi. Høringssvaret er innarbeidet i Politidirektoratets uttalelse.

Innledning

De foreslåtte endringene i postloven vil gjennomføre EUs tredje postdirektiv i norsk rett, noe som innebærer en full liberalisering av det norske postmarkedet. Formålet med loven er blant annet å sikre posttjenester til overkommelig pris og effektiv bruk av samfunnets ressurser. Politidirektoratet vil bemerke at ønsket om konkurranse i markedet ikke må gå på bekostning av kriminalitetsbekjempelse og trygghet for borgerne.

Postsendinger kan omfatte sensitiv informasjon eller ha innhold av verdi som kan stjeles eller misbrukes og benyttes i kriminell virksomhet. Dette kan være verdipost og rekommandert post, men også ordinære postsendinger kan inneholde verdidokumenter som bankkort, pin-koder og pass.

Det faste omdelingspersonalet vil nødvendigvis gjennom sitt arbeide tilegne seg mye informasjon om den enkelte postmottaker, herunder om midlertidig fravær fra adressen i forbindelse med ferie m.v. I tettsteder vil omdelingspersonalet ha systemnøkkel til avlåste inngangsdører og til postkasseanlegg. Landpostbudet tilbyr hele postens tjenestespekter, både verditjenester, rekommanderte sendinger og banktjenester. Tilgangen til postsendinger, informasjon og nøkler kan misbrukes til å utføre lovbrudd, eksempelvis underslag, bedragerier og tyverier, herunder ID-tyverier og grovt tyveri/"innbrudd". Som det fremgår av høringsnotatet vil noen stillinger ha oppgaver som kan være kritiske ut fra et samfunnsikkerhetsperspektiv, som eksempel nevnes stillinger med direkte tilgang til infrastruktur og poststrømmer som gjør det mulig å spre farlige kjemikalier eller andre stoffer med stort skadepotensial gjennom postnettet

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Hammersborggata 12
Tlf: 23 36 41 00 Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950 mva
Bankgiro: 7694.05.02388

Nytt lovverk og rutiner må utformes slik at det ikke medfører økt risiko for kriminalitet. De tiltak og krav overfor tilbyderne som foreslås i høringsforslaget synes ikke i tilstrekkelig grad å ivareta hensynet til å forebygge kriminalitet og opprette sikre posttjenester.

Det fremkommer for eksempel av høringsnotatet at for å legge til rette for konkurranse i det norske postmarkedet skal alle tilbydere av posttjenester få tilgang til avlåste oppganger og postkasseanlegg. I merknader til forskriften fremkommer at det ikke er ønskelig å gi ut nøkkelen til inngangsdører til uautoriserte fordi det kan føre til økt risiko for innbrudd. For å få tillatelse av myndigheten må tilbyder derfor tilfredsstille krav oppfylt i forskrift. Dette gjelder krav om internkontroll, sikker oppbevaring av nøkler og koder og det kan settes vilkår om at tilbyder krever politiattest ved nyansettelser i visse type stillinger.

Politidirektoratet vil i det følgende kommentere de delene av lovforslaget som omhandler krav om politiattest, hjemmel for politiet til å undersøke postsendinger, samt bestemmelser som kan få betydning for personer som lever med adressesperre.

Krav om politiattest

Krav om politiattest kan i noen grad minske risikoen for misbruk av stilling, men med de unntakene som oppstilles reduseres betydningen. Forslaget innebærer en inndeling mellom tilfeller der det skal kreves ordinær politiattest etter politiregisterloven § 40 og tilfeller hvor det kan kreves uttømmende og utvidet politiattest etter politiregisterloven § 41. For de stillingene hvor det kreves politiattest er hovedregelen at det er ordinær politiattest som kreves, og attesten er avgrenset til nærmere angitte straffebud. Uttømmende og utvidet politiattest kan bare kreves fremlagt i særlig ansvarsfulle stillinger som krever en mer kvalifisert grad av tillit i markedet og hos publikum. Høringsforslaget presiserer at det ikke er krav om plettfriandel. Selv om tilbyder for enkelte stillinger skal kreve politiattest, har tilbyder adgang til å ansette personer med "rulleblad" dersom tilbyder ønsker det. Politidirektoratet forutsetter at arbeidet er organisert slik at kun personell som har et klart tjenstlig behov får direkte tilgang til verdipost eller rekommanderte sendinger eller får tilgang til nøkler til avlåste inngangsdører. For slikt personell mener direktoratet det bør vurderes å stilles krav om uttømmende politiattest og plettfriandel.

Kripos uttaler om dette i sin høringsuttalelse:

"Kripos er av den klare oppfatning at innhenting av ordinær politiattest ikke bør begrenses til de forhold som er opplistet i forslagens § 33 annet ledd. Det vises blant annet til at personer som er dømt for overtredelser omfattet av straffelovens kapittel 20, 21 og 22 om forbrytelser med hensyn til familieforhold, forbrytelser mot den personlige frihet, og forbrytelser mot liv, legeme og helbred, ikke bør ha tilgang til utleveringspostkasser, befatning med behandling av eller tilgang til postsendinger eller innholdet i sikker digital posttjeneste.

Videre er det på bakgrunn av opplysningenes art og potensielle skadeomfang viktig for Kripos at det kreves uttømmende og utvidet politiattest for samtlige ansatte som har befatning med kode 6- og kode 7-opplysninger."

Politidirektoratet er enig med Kripos i at kravet her bør skjerpes, og at ordinær politiattest ikke bør begrenses til de forhold som er foreslått, men at man blant annet også må medta overtredelser etter straffelovens kapittel 20, 21 og 22. Videre er direktoratet enig med Kripos i at det viktig at det kreves uttømmende og utvidet politiattest for samtlige ansatte

som har befattning med kode 6- og kode 7-opplysninger (adressesperre for trusselutsatte). Direktoratet bemerker at dette også bør gjelde eier og ledelse hos tilbydere.

Hjemmel for politiets adgang til å undersøke postsendinger uten å åpne dem

Dagens postlov § 13 inneholder en bestemmelse om at taushetsplikten ikke er til hinder for at politiet undersøker om postsending inneholder narkotika uten å åpne den. I forslaget til ny postlov § 31 er ikke politiet uttrykkelig nevnt. Vi vil bemerke at man bør vurdere å videreføre dagens bestemmelse slik at politiets adgang til å føre kontroll med mistenkelige pakker får en klar hjemmel. Omsetning av narkotika skjer i økende grad på internett. Over flere år har vi sett at narkotika bestilles fra nettsteder/-butikker i utlandet og stoffet sendes til mottaker via post eventuelt med kurérforsendelse. Selv om det ofte er Tollvesenet som avdekker saken, fremstår det som lite hensiktsmessig å fjerne en hjemmel for politiet på et område hvor kriminaliteten er økende. Trendrapport 2015 fra Kripos "Den organiserte kriminaliteten i Norge" viser at nye psykoaktive substanser (NPS) søker å etterligne effekten av allerede kontrollerte narkotiske stoffer. Rapporten viser at i 2013 rapporterte samtlige politidistrikt om saker knyttet til NPS på Internett med forsendelse per post.

Kripos fremholder også i sin uttalelse at det er viktig at taushetsplikten etter postloven ikke er til hinder for politiets mulighet til å undersøke postsendinger uten å åpne dem. Kripos påpeker at dagens bestemmelse i postloven gir politiet en undersøkelsesadgang som er uavhengig av om det foreligger noen mistanke i det enkelte tilfellet. Denne muligheten bør videreføres, også i ny postlov. Kripos uttaler videre at de er tillagt ansvaret for å være det nasjonale kontaktpunkt for rapportering av mistenkelige transaksjoner med hensyn til bombekjemikalier, og at uten en videreføring av dagens hjemmel vil Kripos' mulighet for å følge opp dette særskilte ansvaret bli vanskeliggjort.

Politidirektoratet støtter Kripos her, og understreker betydningen av at hjemmelen også bør dekke kontroll med bombekjemikalier.

Adressesperre for beskyttelse av trusselutsatte personer

Som et resultat av regjeringens handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2008-2011, del A, ble politiet ved forskrift 25. september 2012 nr. 909 med virkning fra 1. november 2012 tillagt beslutningsmyndigheten for adressesperre i folkeregisteret. Det følger nå av forskrift om folkeregistrering § 3-2 nr. 10 at adressesperring som er hjemlet i beskyttelsesinstruksen, med unntak for barnevernssaker, skal registreres på grunnlag av melding fra Kripos. Kripos er også nasjonalt kontaktpunkt for adressesperre, og forvalter og utvikler adressesperre som metode.

Adressesperre er et tiltak som kan iverksettes for å beskytte trusselutsatte personer. At en person er trusselutsatt vil si at personen står i fare for å bli utsatt for alvorlig kriminalitet rettet mot liv, helse eller frihet. Det kan typisk være snakk om vitner, informanter og ofre for æresrelatert vold eller vold i nære relasjoner.

Kripos påpeker i sin uttalelse at det gjøres oppmerksom på at begrepet «hemmelig adresse», som er et begrep som benyttes i utkastet til ny postlov, ikke benyttes i politiets arbeid med beskyttelse av trusselutsatte personer. Etter Kripos' oppfatning bør det derfor heller ikke benyttes i ny postlov.

Det finnes to typer adressesperre. Adressesperre kode 7 innebærer at den trusselutsattes adresse ikke skal utgis til private. Adresseopplysninger er likevel tilgjengelig for alle

offentlige myndigheter som har tilgang til opplysninger fra folkeregisteret, eller fra kopiene hos offentlige myndigheter eller en av distributørene av folkeregisteret. Kode 7-adresseopplysninger er gradert FORTROLIG i henhold til beskyttelsesinstruksen.

En adressesperre kode 6 innebærer at opplysninger om adresse i utgangspunktet ikke skal utgis til noen. Personer med adressesperre kode 6 vil ved overføring av folkeregisterkopiene til distributørene være registrert med en adresse som tilhører Kripos. Personell ved Kripos videresender innkommet post til rett mottaker. Den reelle adressen finnes bare i en del av folkeregistersystemet som kun er tilgjengelig for Skatteetaten. Det er kun autoriserte personer i Skattedirektoratet som har tilgang til den reelle adressen. En adressesperre kode 6 skal ikke være et hjelpemiddel til å unndra seg kontakt med offentlige myndigheter. Kripos bistår offentlige myndigheter med å oppnå kontakt med personer med adressesperre kode 6. Kode 6-adresseopplysninger er gradert STRENGT FORTROLIG i henhold til beskyttelsesinstruksen.

Slik det er i dag må imidlertid trusselutsatte personer med adressesperre melde sin reelle adresse til Posten Norge for å kunne motta post. Dette er fordi Posten Norge ikke viderefremmer post til adresser som ikke er registrert i deres adresseregistre (noe den reelle adressen ikke er, da denne bare finnes i en del av folkeregistersystemet som er kun er tilgjengelig for Skatteetaten). Postadressen vil erfaringsmessig være lik boligadressen, eller være en postboks i en viss nærhet av boligadressen. Slik blir den trusselutsattes identitet knyttet til enten en adresse eller til en postboks innenfor et lite geografisk område.

Av hensyn til sikkerheten til trusselutsatte personer påpeker Kripos at det er svært viktig at tilgangen til og muligheten for distribusjon av sperrede adresseopplysninger begrenses. Kripos har i sin uttalelse kommentert de enkelte forslagene i lovutkastet §§ 31, 32 og 40 opp mot kode 6-opplysninger. Politidirektoratet viser til Kripos' uttalelse på side 3.

Politidirektoratet er enig med Kripos at av hensyn til sikkerheten til trusselutsatte personer er det svært viktig at tilgangen til og muligheten for distribusjon av sperrede adresseopplysninger begrenses. Kripos har i sin uttalelse forutsatt at de som nasjonalt kontaktpunkt for adressesperre, og forvalter og utvikler av adressesperre som metode, rådføres i det videre arbeidet med ny lov med hensyn til hvilke krav som må stilles til behandlingen av kode 6- og kode 7-opplysninger. Politidirektoratet ber om at Kripos blir kontaktet ved det videre arbeidet slik de selv forespeiler.

Med hilsen

Atle Roll-Matthiesen
fung. avdelingsdirektor

for Kristine Langkaas
seksjonsjef

Saksbehandler:
Bente Storruste
Tlf: 23364223
Tone Grova Oppedal
Tlf: 23 36 43 35

Kopi til:
Justis- og
beredskapsdepartementet

Vedlegg:
Kripos' høringsuttalelse av
19. 01.2015